

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS
IŠTEKLIUS ĮSTATYMO NR. I-1163 11 STRAIPSNIO 1 DALIES PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Mokestis už valstybinius gamtos išteklius, išskyrus mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, įskaitomas: 80 procentų – į valstybės biudžetą, 20 procentų – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą ir naudojamas Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti. Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos finansavimo pajamos ir išlaidos planuojamos savivaldybių biudžete savivaldybių tarybų nustatyta tvarka ir naudojamos aplinkos kokybės gerinimo ir apsaugos priemonėms; atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros priemonėms; atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris nebeegzistuoja, tvarkymo priemonėms; aplinkos monitoringo, prevencinėms, aplinkos atkūrimo priemonėms; visuomenės švietimui ir mokymui aplinkosaugos klausimais ir kt. šio įstatymo nustatytoms priemonėms.

Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas skatinamas Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Pagrindinis Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos tikslas atsinaujinančių energijos išteklių srityje – toliau didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį Lietuvos vidaus energijos gamyboje ir galutiniame energijos suvartojimo balanse, taip mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro importo ir didinant vietinės elektros energijos gamybos pajėgumus, todėl keičiant minėtą įstatymą, sinergiškai reiktų numatyti Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatyme alternatyvias galimas finansuoti priemones, skatinančias atsinaujinančių energijos išteklių finansavimą. Pakeitus Lietuvos Respublikos Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nuostatas dėl finansavimo ir savivaldybėms gaunant papildomą finansavimą, jos galėtų finansinius išteklius panaudoti diegdamos aplinkosaugines priemones, susijusias su atsinaujinančiais ištekliais, taip sukuriant ne tik aplinkosauginę, bet ir ekonominę pridėtinę naudą.

Žemės gelmės sausumoje ir vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje yra išimtinė Lietuvos Respublikos nuosavybė, tačiau gamtos ištekliai ir naudingųjų iškasenų karjerai eksploatuojami konkrečioje savivaldybėje, todėl atsižvelgiant į proporcingumo, lygiateisiškumo principą, sumokamų mokesčių proporcija turėtų būti perskirstyta ir didesnė dalis atitekti į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai. Didėjant lėšų pačios savivaldybės galėtų efektyviai gautas lėšas panaudoti aplinkosauginių priemonių gerinimui.

Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos įstatymas reglamentuoja, kad Savivaldybių institucijos, saugodamos aplinką, užtikrindamos vietos gyventojų teisę į švarią aplinką, gerindamos aplinkos kokybę savivaldybės teritorijoje ir organizuodamos aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimą: valdo, naudoja ir saugo joms priskirtus gamtos išteklius ir aplinkosaugos objektus; paskirsto pagal savivaldybėms nustatytus limitus valstybinius gamtos išteklius; rengia, tvirtina ir įgyvendina savivaldybių aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo programas, schemas ir kitas aplinkos apsaugos priemones; nustatyta tvarka naudoja Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšas, tvirtina asignavimus aplinkos apsaugai. Pagal šio įstatymo suteikiamas teises, pakeitus mokesčio paskirstymo proporcijas Savivaldybių institucijoms būtų

galimybė svariau įgyvendinti šias nuostatas, atliekant reikšmingas investicijas, kurios prisidės prie aplinkosauginių priemonių diegimo kiekvienoje savivaldybėje, kurioje išgaunami ištekliai.

Gamtos išteklių naudojimo objektas yra Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys gamtos ištekliai, tačiau vykdant gamtos iškasenų eksploataciją toje savivaldybėje, kurioje vyksta kasybos procesas, vyksta natūralaus dulkėtumo procesai, didesnis transporto srautas kelia šias problemas, todėl institucijos turėdamos ir gaudamos didesnę pajamų procentinę išraišką, galėtų investuoti į oro taršos prevencijos ar valdymo priemones. Savivaldybės privalo vykdyti Savivaldybių monitoringo programą, kuri reikalauja papildomų finansinių išteklių. Transporto srautai blogina vietinių kelių infrastruktūrą, todėl vietos savivalda naudoja papildomas lėšas iš kitų asignavimo šaltinių.

Įprasta, kad naudingųjų iškasenų eksploatuotojai vykdo dalines rekultivacijas ir jas įvykdę, grąžina šias teritorijas savivaldybėms. Toliau turi būti kuriamos ar plėtojamos žaliosios infrastruktūros, kad pažeista ir rekultivuota žemė būtų patraukli vietos gyventojams, atvykstantiems turistams. Savivaldybės didindamos tokio tipo gamtinio karkaso vientisumą, kompensuodamos ūkinės veiklos būklę ir gerindamos gyvenamosios aplinkos socialinę, estetinę, ekologinę kokybę, stiprindamos ekosistemų funkcijas, turėtų galimybę panaudoti šias lėšas.

Be įvardintųjų priežasčių, kad piniginių lėšų dalis, turi atitekti didesniąja dalimi tai savivaldybei, kurioje yra eksploatuojamos naudingos iškasenos, labai svarbu akcentuoti, kad savivaldybės gaudamos didesnes lėšas galės finansuoti aplinkos gerinimo būtinąsias kryptis: geriamojo vandens gerinimo priemones, nuotekų tvarkymo plėtos infrastruktūros gerinimą, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtos priemones, planuojamas atsinaujinančių išteklių plėtos ir diegimo priemones, taip užtikrindamos savo rajono gyventojų konstitucinę teisę į švarią aplinką.

Įstatymo projektu siūloma, kad mokestis už valstybinius gamtos išteklius, išskyrus mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, įskaitomas: 60 procentų – į valstybės biudžetą, 40 procentų – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatoriai yra Seimo nariai Iona Gelažnikienė, Linas Jonauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu mokestis už valstybinius gamtos išteklius, išskyrus mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, įskaitomas: 80 procentų – į valstybės biudžetą, 20 procentų – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą ir naudojamas Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma, kad mokestis už valstybinius gamtos išteklius, išskyrus mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, įskaitomas: 60 procentų – į valstybės biudžetą, 40 procentų – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą ir naudojamas Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti. Pakeitus Lietuvos Respublikos Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nuostatas dėl finansavimo, savivaldybės galės didinti atsinaujinančių energijos išteklių dalį Lietuvos vidaus energijos gamyboje ir galutiniame energijos suvartojimo balanse, taip mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro importo ir didinant vietinės elektros energijos gamybos pajėgumus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo projekte neigiamų pasekmių korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymų projektus naujų teisės aktų priimti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti.

Tikslinga sinergiškai keisti Lietuvos Respublikos Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymą, kuris numato Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų šaltinius ir jų naudojimo tvarką.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Mokestis už valstybinius gamtos išteklius, specialioji programa.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia Seimo nariai: